

הכנסת
מרכז המחקר והמידע

24 במרס 2014
כ"ב באדר ב' תשע"ד

לכבוד
חבר הכנסת אמנון כהן
יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה

נתונים על מספר הזכאים לסיוע מהאגף לשיקום נכים ומאגף משפחות והנצחה במשרד הביטחון

לבקשת הוועדה לענייני ביקורת המדינה, להלן נציג את הנתונים שמסר משרד הביטחון למרכז המחקר והמידע של הכנסת על מספר הזכאים לסיוע מאגף השיקום של משרד הביטחון.¹ נציין כי בשנת 2005 פוצל אגף השיקום במשרד הביטחון לשני אגפים נפרדים ועצמאיים:

- 1) האגף לשיקום נכים, העוסק בזכויותיהם של הנכים לתגמולים ולהטבות וכן בשיקומם של הנכים;²
- 2) אגף משפחות והנצחה, העוסק בזכויותיהם לתגמולים, להטבות ולשיקום של אלמנות, יתומים והורי החללים, וכן בקבורתם והנצחתם של החללים.³

במסמך זה נתייחס לשני אגפים אלה. התשתית החוקית שעל-פיה פועלים האגף לשיקום נכים ואגף משפחות והנצחה היא חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), תשי"א–1950; חוק הנכים (תגמולים ושיקום), התשי"ט–1959 [נוסח משולב]; חוק המשטרה (נכים ונספים), התשמ"א–1981, וחוק שירות בתי הסוהר (נכים ונספים), התשמ"א–1981.⁴

הזכאים לטיפול של האגף לשיקום נכים ושל אגף משפחות והנצחה הם נכים ובני-משפחות של חללי צה"ל, משרד הביטחון, שב"כ, מוסד, משמר הגבול, משטרה, שירות בתי-הסוהר (להלן: שב"ס), משמר הכנסת, עובדי משרד החוץ שנפגעו בפעולות איבה בחו"ל, חיילי צד"ל, כיתת כוננות, רכזי ביטחון שוטף ביישובי ספר, משרתי מסגרת קדם-צבאית, שוחרים, גדודי נוער (גדנ"ע), מתנדבי היישוב ששירתו ביחידות הצבא הבריטי ולוחמי המחותרות.⁵

במסמך נציג את מספר החללים המונצחים באגף משפחות והנצחה ואת מספר ההורים, האלמנות והיתומים המטופלים על-ידי אגף זה; הנתונים הם מסוף חודש ינואר 2014. כמו כן, נציג את מספר הנכים המטופלים על-ידי האגף לשיקום נכים. לצד הנתונים יצינו סוג השירות שבמהלכו נהרגו החללים או נפצעו הנכים ונסיבות הפגיעה, כלומר אם הפגיעה הייתה בנסיבות אזרחיות או מבצעיות.

¹ עו"ד רות בר, עוזרת שר הביטחון, מכתב, 4 בפברואר 2014.

² משרד הביטחון, אתר האינטרנט של האגף לשיקום נכים, תאריך כניסה: 18 בפברואר 2014.

³ משרד הביטחון, אתר האינטרנט של אגף משפחות והנצחה, תאריך כניסה: 18 בפברואר 2014.

⁴ אתר האינטרנט של ועדת גורן, דוח הוועדה הציבורית לבחינת זכאות לסיוע מאגפי השיקום (ועדת גורן), דצמבר 2010. תאריך כניסה:

18 בפברואר 2014.

⁵ שם.

על-פי הנתונים מסוף ינואר 2014, באגף לשיקום נכים במשרד הביטחון מטופלים 104,281 נכים.⁶ באגף משפחות והנצחה של משרד הביטחון מונצחים 23,165 חללים. נוסף על כך, על-פי נתוני אגף משפחות והנצחה במשרד הביטחון מסוף ינואר 2014, באגף מטופלים 7,048 הורים שכולים, 4,973 אלמנות ו-2,165 יתומים עד גיל 30.

1. הזכאים לסיוע של האגף לשיקום נכים במשרד הביטחון

כאמור, מטופלים באגף לשיקום נכים 104,281 נכים; ל-48,167 מהם נקבעה דרגת נכות של עד 19% ול-56,114 מהם נקבעה דרגת נכות בשיעור של בין 20% ל-100%. בפרק זה נציג את מספר הנכים הזכאים לסיוע מהאגף לשיקום נכים במשרד הביטחון בסוף ינואר 2014, לפי סוג השירות ונסיבות הפגיעה,⁷ אך ראשית נפרט את ההגדרות לנסיבות הפגיעה:⁸

- **פעילות מבצעית** – תאונת אימונים, פעולה קרבית, פעילות חבלנית עוינת ותאונה אווירית;
 - **תאונה** – תאונת עבודה, תאונת דרכים, אימון גופני, תאונת נשק ותאונות אחרות;
 - **לא ידוע** – פגיעה שנרשמה במערכת המחשוב של משרד הביטחון משנת 1984 ואילך ולא סווגה לאחת מההגדרות שהוצגו לעיל.
- להלן מספר הנכים שנקבעה להם דרגת נכות של עד 19% (נכים בטיפול קופות-החולים), בסוף ינואר 2014:

סך הכול	לא ידוע	מחלה	חופשה	תאונות	פעילות מבצעית	נסיבות הפגיעה סוג השירות
23,575	2,397	7,036	99	8,285	5,758	חובה
9,397	1,963	1,005	14	4,068	2,347	מילואים
8,850	576	4,326	10	2,638	1,300	קבע
4,508	119	1,466		2,427	496	משטרה
275		62		145	68	שב"כ ומוסד
875	21	358	1	396	99	שב"ס
28		5			23	צד"ל
659	103	241	2	205	108	אחר
48,167	5,179	14,499	126	18,164	10,199	סה"כ

ממצאים:

- 38% מהנכים שנקבעו להם עד 19% נכות נפגעו בתאונות; 30% נפגעו ממחלה; 21% נפגעו בפעילות מבצעית; לגבי 11% נסיבות הפגיעה אינן ידועות, ו-0.3% נפגעו בחופשה;
- 49% מהנכים שנקבעה להם נכות של עד 19% נפצעו במהלך שירות חובה בצה"ל, 20% נפצעו בשירות מילואים ו-18% בשירות קבע;

⁶ משה צ'ין, סמנכ"ל וראש אגף שיקום נכים, משרד הביטחון, מכתב, 2 בפברואר 2014.

⁷ משה צ'ין, סמנכ"ל וראש אגף שיקום נכים, משרד הביטחון, מכתב, 2 בפברואר 2014.

⁸ משה צ'ין, סמנכ"ל וראש אגף שיקום נכים, משרד הביטחון, מכתב, 12 במרס 2014.

- 9% מהנכים שנקבעה להם נכות של עד 19% נפצעו במהלך שירותם במשטרה ו-2% נפצעו במהלך שירותם בשב"ס.
- להלן התפלגות נסיבות הפגיעה של הנכים שדרגת נכותם עד 19%, אשר נפגעו במהלך שירות חובה בצה"ל, במילואים, בשירות קבע, במשטרה, בשירות בתי-הסוהר, בשב"כ ובמוסד. נקדים ונאמר כי שיעורי הנפגעים בכל קבוצה אינם מסתכמים ב-100% כיוון שהנתונים אינם כוללים את שיעור הנפגעים בחופשה, שהוא קטן מאוד (0.4% מהנכים שנפצעו במהלך שירות חובה, 0.1% מהנכים שנפצעו במהלך שירות מילואים ו-0.1% מהנכים שנפצעו בשירות קבע).

נסיבות / סוג השירות	פעילות מבצעית	תאונות	מחלה	לא ידוע
חובה	24%	35%	30%	10%
מילואים	25%	43%	11%	21%
קבע	15%	30%	49%	7%
משטרה	11%	54%	33%	3%
שב"ס	11%	45%	41%	2%
שב"כ ומוסד	25%	53%	23%	-

- בקרב כל אחת מקבוצות המשרתים, למעט בקבוצת משרתי הקבע, תאונות הן הגורם המוביל לנכות, ויותר מ-50% מנכי המשטרה, מנכי השב"כ ומנכי המוסד נפגעו בתאונות. בקרב חיילי הקבע, לעומת זאת, הגורם המוביל לנכות הוא מחלה וכמעט מחצית מהנכים נפגעו ממחלה; הגורם השני בשכיחותו בקרב חיילי הקבע הוא תאונות.
 - כרבע ממי שנפגעו במהלך שירות המילואים, כרבע ממי שנפגעו בשירות החובה וכרבע ממי שנפגעו במהלך שירותם בשב"כ ובמוסד נפגעו בפעילות מבצעית.
 - בקרב הנכים שנפגעו בשירות חובה, פעילות מבצעית היא הסיבה השלישית לפגיעה, אחרי תאונות ומחלה; בקרב המשרתים במילואים ובשב"כ ובמוסד פעילות מבצעית היא הסיבה השנייה לפגיעה, אחרי תאונות.
- להלן מספר הנכים בטיפול שוטף של האגף לשיקום נכים שנקבעה להם דרגת נכות בשיעור 20%-100%, בסוף ינואר 2014:⁹

נסיבות / סוג השירות	פעילות מבצעית	תאונות	חופשה	מחלה	לא ידוע	סך הכול
חובה	4,172	5,668	622	6,526	12,642	29,630
מילואים	1,423	1,943	12	1,302	7,652	12,332
קבע	902	1,977	13	3,042	2,993	8,927
משטרה	380	1,805	1	946	747	3,879
שב"כ ומוסד	12	45		22		79
שב"ס	54	248		229	40	571
צד"ל	53	6		18		77
אחר	93	157		182	187	619
סה"כ	7,089	11,849	648	12,267	24,261	56,114

⁹ כולל נכים שדרגת הנכות שלהם היא בשיעור 10%-19% אשר הוכרו לפני שנת 1996.

אפשר לראות שסיבת פציעתם של 43% מהנכים בדרגה 20%-100% אינה ידועה. כמו כן, 22% מהנכים נפגעו כתוצאה ממחלה, 21% בתאונות, 13% בפעילות מבצעית, ו-1% בחופשה.

בין הנכים שדרגת נכותם 20%-100%, 53% נפגעו בשירות חובה בצה"ל, 22% נפגעו בשירות מילואים, 16% – בשירות קבע, 7% - במשטרה, והיתר - בסוגי השירות האחרים.

ממצאים נוספים

- ל-43% מהנכים שנפגעו במהלך שירות החובה סיבת הנכות אינה ידועה, 22% נפגעו כתוצאה ממחלה, 19% כתוצאה מתאונה, 14% מפעילות מבצעית ו-2% נהרגו במהלך חופשה.
- ל-62% מהנכים שנפגעו במהלך שירות המילואים סיבת הנכות אינה ידועה, 16% נפגעו בתאונה, 12% בפעילות מבצעית ו-11% כתוצאה ממחלה.
- ל-34% מהנכים שנפגעו במהלך שירות הקבע סיבת הפגיעה אינה ידועה, 34% כתוצאה ממחלה, 22% כתוצאה מתאונה ו-10% בפעילות מבצעית.
- 47% מהנכים שנפגעו בשירות במשטרה נפגעו כתוצאה מתאונה, 24% ממחלה, 19% סיבת הפגיעה לא ידועה ו-10% מפעילות מבצעית.
- 57% מהנכים שנפגעו במהלך שירותם בשב"כ ובמוסד נפגעו כתוצאה מתאונה, 28% ממחלה ו-15% בפעילות מבצעית.
- 43% מהנכים שנפגעו במהלך שירותם בשב"ס נפגעו כתוצאה מתאונה, 40% ממחלה, 9% מפעילות מבצעית וכ-7% הסיבה אינה ידועה.
- 69% מנכי לוחמי צד"ל נפגעו בפעילות מבצעית, 23% ממחלה ו-8% מתאונות.
- מבין 619 נכים שלא צויין סוג השירות שלהם: 30% נסיבות פציעתם אינן ידועות; 29% נפגעו ממחלה; 25% בתאונה ו-15% נפגעו בפעילות מבצעית.

● הגורמים המובילים לפגיעה בקרב נכים שנקבעה להם דרגת נכות של עד 19% הם תאונות, מחלה ופעילות מבצעית, ואילו בקרב הנכים שנקבעה להם דרגת נכות של 20%-100%, שלושת הגורמים המובילים הם גורם לא ידוע, תאונות ומחלה. ● כ-21% מהנכים שנקבעה להם דרגת נכות של עד 19% נפגעו בפעילות מבצעית; כ-13% מהנכים שנקבעו להם 20%-100% אחוזי נכות נפגעו מגורם זה.

2. הזכאים לסיוע מאגף משפחות והנצחה במשרד הביטחון

כאמור, אגף משפחות והנצחה עוסק בזכויותיהם לתגמולים, להטבות ולשיקום של אלמנות, יתומים והורי החללים, וכן בקבורתם ובהנצחתם של החללים.

להלן נציג את נתוני אגף המשפחות וההנצחה אשר למספר החללים ובני-משפחותיהם. יש לציין כי חלל אינו נספר יותר מפעם אחת.¹⁰ לדוגמה, חלל שהוגדר "נכה שנפטר" לא יסווג גם כחלל שנהרג בשירות חובה. נוסף על כך, יש בני-משפחה המקבלים תגמולים או הטבות מאגף משפחות והנצחה אף שבן-המשפחה שנפל לא הוכר כחלל ע"י משרד הביטחון לפי חוק בתי-העלמין צבאיים, תש"י-1950.¹¹

2.1 מספר החללים

על-פי סעיף 1(ג) לחוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), תש"י-1950, חלל הוא "חייל שנספה במערכה"; בהגדרה "נספה" נכללים "חייל או חייל משוחרר שמת כתוצאה מחבלה, ממחלה או מהחמרת מחלה שאירעו בתקופת שירותו או עקב שירותו".¹²

להלן מספר החללים לפי סוג השירות ונסיבות המוות (נתונים מסוף ינואר 2014):

נסיבות סוג השירות	נסיבות מבצעיות	נסיבות אזרחיות	סך הכול	שיעור החללים שנהרגו בנסיבות מבצעיות
חובה	9,168	3,260	12,428	74%
מילואים	2,787	931	3,718	75%
קבע	1,229	975	2,204	56%
מועמד לשירות ביטחון (מלש"ב)	1	5	6	17%
שוחר ¹³	10	16	26	38%
אזרח	1		1	100%
שירות הביטחון הכללי	13	65	78	17%
מוסד		66	66	0%
משטרה	201	444	645	31%
משטרה – ימ"מ	102	161	263	39%
שב"ס	45	35	80	56%
גמלאי משטרה		2	2	0%
כיתת כוננות ¹⁴	8	2	10	80%
גדודי נוער (גדנ"ע)	10	6	16	62%
נכה שנפטר ¹⁵	26	1,759	1,785	1%
נסיבות שונות ¹⁶	11	51	62	18%
לא הוזן סוג שירות		56	56	0%

¹⁰ רפי זברגר, ראש תחום קשרי לקוחות, אגף תקשוב וניהול מערכות מידע, אגף השיקום במשרד הביטחון, מכתב, 20 בפברואר 2014.
¹¹ חוק בתי-העלמין צבאיים תש"י-1950: לדוגמה, המשפחה הוכרה לפנים משורת הדין אף-על-פי שבן משפחה אינו מוכר כחלל צה"ל; זה המצב לגבי שאריתם של צד"ל, למשל.

¹² סעיף 1(ג), חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), תש"י-1950.

¹³ שוחר – מיועד לשירות ביטחון העובר הכשרה במסגרות כמו פנימייה צבאית; רפי זברגר, ראש תחום קשרי לקוחות, אגף תקשוב וניהול מערכות מידע, אגף השיקום במשרד הביטחון, מכתב, 20 בפברואר 2014.

¹⁴ כיתת כוננות – אזרחים שנפלו בהיותם כיתת כוננות במקום מגוריהם והוכרו כחללי צה"ל; רפי זברגר, שם.

¹⁵ נכה שנפטר – נכה שנפטר, והוכר הקשר בין פטירתו לנכותו ולכן הוא מוגדר "חלל מערכות ישראל"; רפי זברגר, שם.

¹⁶ נסיבות שונות – חללים שטופלו על-ידי מערכת הביטחון ונמצאים בתהליך של בדיקה לגבי הסטטוס שלהם; רפי זברגר, שם.

21%	14	11	3	אשפוז רצוף ¹⁷
56%	1,705	790	915	לפני קום המדינה ¹⁸
63%	23,165	8,635	14,530	סה"כ

ממצאים

- 23,165 חללים מוכרים על-ידי אגף ההנצחה והמשפחות של משרד הביטחון; 93% מהם (21,460 חללים) נהרגו לאחר קום המדינה;
- 37% מכלל החללים (8,635 חללים) נהרגו בנסיבות אזרחיות;
- 37% מהחללים שנפלו לאחר קום המדינה (7,845 חללים) נהרגו בנסיבות אזרחיות;
- 54% מכלל החללים נהרגו במהלך שירות החובה בצה"ל, 16% נהרגו במהלך שירות מילואים ו-10% נהרגו במהלך שירות הקבע;
- 26% מהחללים שנהרגו במהלך שירות חובה בצה"ל ו-25% מהחללים שנפלו במהלך שירות מילואים נהרגו בנסיבות אזרחיות. 44% מהחללים שנהרגו במהלך שירות הקבע נהרגו בנסיבות אזרחיות;
- 990 חללים נהרגו במהלך שירותם במשטרה ובשב"ס או היו גמלאי המשטרה. חללים אלה הם 4% מכלל החללים. 67% מחללי המשטרה ו-44% מחללי השב"ס נהרגו בנסיבות אזרחיות;
- 144 חללים נהרגו במהלך שירותם בשב"כ ובמוסד ושיעורם עומד על 1% מכלל החללים;
- 1,758 נכים שנפטרו (8%) מכלל החללים הוכרו כחללים על-ידי אגף השיקום של משרד הביטחון הואיל ונמצא קשר בין פטירתם לבין נכותם.

2.2 מספר הורים שכולים

בעקבות בקשתנו לקבל מידע על מספר ההורים השכולים בטיפול אגף משפחות והנצחה, מסר לנו משרד הביטחון נתונים על מספר בתי-האב שבנם או בתם נהרגו.

להלן מספר הורים שכולים (בתי-אב) לפי סוג שירות ונסיבות המוות של בנם או בתם (נתונים מסוּף ינואר 2014):

נסיבות מוצעות – שיעור בתי-אב	סך הכול	נסיבות אזרחיות	נסיבות מוצעות	נסיבות סוג השירות
53%	4,512	2,115	2,397	חובה
76%	796	189	607	מילואים
60%	917	363	554	קבע
25%	4	3	1	מועמד לשירות ביטחון (מלש"ב)
50%	12	6	6	שומר
42%	173	100	73	משטרה
52%	83	40	43	משטרה – ימ"מ

¹⁷ אשפוז רצוף - הכוונה שהחלל לפני פטירתו אושפז בבית חולים ולא שוחרר מבית החולים עד לפטירתו; רפי זברגר, שם. חללי אצ"ל, בריגדה, הגדוד העברי, הגנה, השומר, לח"י, משמר העם, מתנדבי ארץ, ניל"י, פלמ"ח.

¹⁸

69%	58	18	40	שב"ס
0%	10	10		מוסד
29%	28	20	8	שירות הביטחון הכללי
0%	16	16		לא הוזן סוג שירות
14%	7	6	1	אזרח
27%	11	8	3	אשפוז רצוף
9%	11	10	1	המוסד לביטוח לאומי ¹⁹
67%	3	1	2	גדודי נוער (גדנ"ע)
100%	8		8	כיתת כוננות
2%	369	363	6	נכה שנפטר
17%	23	19	4	נסיבות שונות
0%	1	1		פעילות חבלנית עוינת (פח"ע)
100%	6		6	צד"ל ²⁰
47%	7,048	3,288	3,760	סה"כ

ממצאים

- אגף השיקום במשרד הביטחון מטפל ב-7,048 בתי-אב שכולים;
- ב-88% מבתי-האב המוכרים על-ידי האגף הבן או הבת נהרגו במהלך שירות החובה, המילואים או הקבע: ב-64% האירוע התרחש במהלך שירות חובה בצה"ל; ב-13% הוא התרחש במהלך שירות קבע וב-11% – במהלך שירות מילואים;
- 47% מכלל בתי-האב הבן או הבת נהרגו בנסיבות אזרחיות;
- ב-47% מבתי-האב שבהם הבן או הבת נהרגו במהלך שירות החובה בצה"ל המוות נגרם בנסיבות אזרחיות; ב-40% מבתי-האב שבהם הבן או הבת נהרגו במהלך שירות הקבע בצה"ל המוות נגרם בנסיבות אזרחיות; וב-24% מבתי-האב שבהם הבן או הבת נהרגו במהלך שירות מילואים המוות נגרם בנסיבות אזרחיות.

2.3 מספר האלמנים והאלמנות

אשר לבני-זוג של חללים, משרד הביטחון מסר לנו נתונים על מספר האלמנות של חללים, ונתונים אלה כוללים גם אלמנים.

להלן מספר האלמנות והאלמנים (להלן: אלמנות) לפי סוג השירות ונסיבות המוות של בני-הזוג (נתונים מסוף ינואר 2014):²¹

¹⁹ **בטל"א (ביטוח לאומי)** - איחוד תיק של חלל נפגעי פעולות איבה עם תיק משרד הביטחון. כאשר חלל נהרג בפגיעה פעולות איבה ויש לשארו תיק נוסף (או נכה או משפחה שכולה), מאחדים את הפעילות וכל התשלומים של השאר מתקבלים על-ידי משרד הביטחון.

כל חלל של בטל"א (ביטוח לאומי) מוגדר בקובצי משרד הביטחון כחלל לא מוכר, לכן ייתכן שיש זכאות למשפחה ללא זכאות לחלל; רפי זברגר, ראש תחום קשרי לקוחות, אגף תקשוב וניהול מערכות מידע, אגף השיקום במשרד הביטחון, מכתב, 20 בפברואר 2014.

²⁰ שארי בשר של חללי צד"ל מקבלים תגמולים או הטבות אף-על-פי שחללי צד"ל אינם מוכרים על-פי חוק בתי-העלמין הצבאיים, ולכן יש בתי-אב של חייל צד"ל שנפל המוכרים כבתי-אב שכולים אף שאין חללי צד"ל; רפי זברגר, שם.

²¹ סעיף 1(א) ו-1(א), **חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום)**, תשי"ו-1950. **אלמנה** - "מי שהייתה אשתו של הנספה ביום מותו, ובכלל זה אישה שלפני מות הנספה גרה יחד עמו וביום מותו הייתה ידועה בציבור כאשתו - אף אם נישאה לאחר". **אלמן** - "מי שהיה בעלה של הנספה ביום מותה, ובכלל זה גבר שלפני מות הנספה גר יחד עמה וביום מותה היה ידוע בציבור כבעלה - אף אם נישאה לאחרת".

שיעור האלמנות שבני-זוגן נהרגו בנסיבות מבצעיות	סה"כ	נסיבות אזרחיות	נסיבות מבצעיות	נסיבות סוג השירות
81%	268	51	217	חובה
76%	1,908	457	1,451	מילואים
49%	914	463	451	קבע
0%	1	1		מועמד לשירות ביטחון (מלש"ב)
42%	272	157	115	משטרה
36%	121	78	43	משטרה – ימ"מ
0%	1	1		גמלאי משטרה
55%	67	30	37	שב"ס
0%	41	41		לא הוזן סוג שירות
0%	43	43		מוסד
8%	49	45	4	שירות הביטחון
0%	3	3		אזרח
33%	3	2	1	אשפוז רצוף
0%	5	5		המוסד לביטוח לאומי
0%	1	1		גיבור ישראל
0%	3	3		גמלאי צה"ל
87%	8	1	7	כיתת כוננות
1%	1,227	1,217	10	נכה שנפטר
25%	20	15	5	נסיבות שונות
0%	2	2		פעילות חבלנית עוינת (פח"ע)
86%	7	1	6	צבא דרום לבנון (צד"ל) ²²
78%	9	2	7	לפני קום המדינה ²³
47%	4,973	2,619	2,354	סה"כ

ממצאים

- בני-הזוג של 38% מהאלמנות נהרגו בשירות מילואים בצה"ל; בני-הזוג של 18% מהאלמנות נהרגו בשירות קבע בצה"ל ובני-הזוג של 5% מהן נהרגו בשירות חובה בצה"ל;
- 25% מכלל האלמנות (1,227 אלמנות) הן אלמנות שבני-זוגן הוכרו על-ידי אגף ההנצחה כנכה שנפטר קרי, נכים שהוכר קשר בין פטירתם לנכותם;
- 8% מהאלמנות הן אלמנות שוטרים; 2% – אלמנות אנשי המוסד והשב"כ; 1% – אלמנות אנשי שירות בתי הסוהר ו-0.1% – אלמנות של אנשי צד"ל;

²² הואיל ויש שארי בשר המקבלים תגמולים או הטבות אף-על-פי שהחלל אינו מוכר על-פי חוק בתי-העלמין הצבאיים, יש אלמנות של חללי צד"ל אף שאין חללי צד"ל; רפי זברגר, ראש תחום קשרי לקוחות, אגף תקשוב וניהול מערכות מידע, אגף השיקום במשרד הביטחון, מכתב, 20 בפברואר 2014.

²³ חללי לח"י, פלמ"ח, בריגדה, הגנה, השומר.

- 51% מהאלמנות (463 אלמנות) שבני-זוגן נהרגו בשירות קבע - בני-זוגן נהרגו בנסיבות אזרחיות; 24% מהאלמנות (457 אלמנות) שבני-זוגן נהרגו בשירות מילואים - בני-זוגן נהרגו בנסיבות אזרחיות; ו-19% מהאלמנות (51 אלמנות) שבני-זוגן נהרגו בשירות חובה- בני-זוגן נהרגו בנסיבות אזרחיות.
- בני-זוגן של 60% מאלמנות השוטרים ו-45% מהאלמנות של אנשי שירות בתי-הסוהר נהרגו בנסיבות אזרחיות.

2.4 מספר יתומים

על-פי חוק משפחות חיילים שנספו במערכה, יתום הוא ילדו של נספה שטרם מלאו לו 21 שנים.²⁴
 על-פי הנתונים מסוף ינואר 2014, אגף השיקום מטפל ב-1,665 יתומים עד גיל 30, 43% מהם יתומים עד גיל 21, 41% מהם יתומים בני 21-24 ו-16% מהם יתומים בני 24-30.
 להלן מספר היתומים עד גיל 30 לפי סוג שירות ונסיבות המוות של ההורה בסוף ינואר 2014:²⁵

נסיבות סוג השירות	נסיבות מבצעיות	נסיבות אזרחיות	סה"כ	שיעור היתומים שהוריהם נהרגו בנסיבות מבצעיות
חובה	10	16	26	38%
קבע	232	357	589	29%
מילואים	204	70	274	74%
אזרח		5	5	0%
שירות הביטחון		40	40	0%
מוסד		24	24	0%
משטרה	95	268	363	26%
משטרה-ימ"מ	32	60	92	35%
שב"ס	67	57	124	54%
לא הוזן סוג שירות		16	16	0%
אשפוז רצוף	2	5	7	29%
המוסד לביטוח לאומי		1	1	0%
כיתת כוננות	31	2	33	94%
נכה שנפטר	2	530	532	0.4%
נסיבות שונות	3	18	21	14%
פעולות חבלנית עוינת		3	3	0%
צד"ל	15		15	100%
סה"כ	693	1,472	2,165	

²⁴ רפי זברגר, ראש תחום קשרי לקוחות, אגף תקשוב וניהול מערכות מידע, אגף השיקום במשרד הביטחון, מכתב, 20 בפברואר 2014.

²⁵ סעיף 1(ב), חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), תש"י-1950.
 יתום – "ילדו של הנספה – ובכלל זה ילד חורג או ילד מאומץ – שלא מלאו לו 21 שנה, או שמחמת מום גופני או שכלי לא עמד ברשות עצמו במות הנספה או בהגיעו לגיל 21 אחרי מותו, וכל עוד אינו עומד ברשות עצמו מסיבות אלה, אך למעט ילד שבמות הנספה מלאו לו 21 שנה ואותה שעה לא היה סמוך על שולחנו, וכן למעט ילד חורג שלא היה בעשת מותו של הנספה סמוך על שולחנו ושהיה מוחזק על-ידי קרובו מלידה שלא היה בן-זוגו של הנספה".

- 68% מכלל היתומים המטופלים באגף המשפחות וההנצחה של משרד הביטחון הם ילדיהם של מי שנהרגו בנסיבות אזרחיות.
- מספר היתומים הגדול ביותר – 589 יתומים – הם ילדים להורים שנפלו במהלך שירות קבע;
- לגבי 64 יתומים (3%) יתומים המטופלים באגף ההנצחה של משרד הביטחון ההורה נהרג במהלך השירות במוסד ובשב"כ.
- 455 יתומים הם ילדיהם של מי שנהרגו במהלך השירות במשטרה, וב-72% ממקרים אלו ההורה נהרג בנסיבות אזרחיות; 124 יתומים הם ילדיהם של מי שנהרגו במהלך שירותם בשב"ס, וב-46% ממקרים אלו ההורה נהרג בנסיבות אזרחיות.
- 15 יתומים הם ילדיהם של מי שנהרגו במהלך שירותם בצד"ל.

כתיבה : אוריאנה אלמסי

אישור : שלי לוי, ראש צוות

עריכה לשונית : מערכת "דברי הכנסת"